

Tórshavn, 27. juli 2017

Almannamálaráðið
Eiragarður 2
100 Tórshavn

Viðvíkjandi umlætting til borgarar undir 67 ár við Alzheimers sjúku

Markamótsnevndin hevur fingið skriv frá Almannaverkinum, dagfest 12. juli 2017, viðvíkjandi umsókn um umlætting til tveir borgarar undir 67 ár við Alzheimerssjúku.

Sum skilst metir Almannaverkið, at kommunurnar hava ábyrgd av hesum borgarum vísandi til § 14, stk. 2, í lögini um heimatænastu og eldrarøkt (Løgtingslög nr. 19 frá 7. apríl 2014) og m.a. vísandi til, at § 13 í somu lög nevnir umlættingarpláss undir tí, sum bústaðir kunnu fevna um.

Øvugt halda kommunurnar (Kommunufelagið) ikki, at tær eiga at veita hesum bólki av borgarum umlættingarpláss vísandi m.a. til, at tað framgongur av viðmerkingunum til § 14, at røktarheimini og eldrasambýlini eru ætlað sum bústaðir til borgarar, ið hava störstan tørv á røkt, og at umlættingarpláss fella uttanfyri endamálið við hesum bústøðum.

Markamótsnevndin tók í síni fyrstu avgerð á fundi 24. oktober 2016, avgerð undirskrivað 29. oktober, støðu til líknandi spurning, nevniliga spurningin um, hvør eigur ábyrgd av at veita borgarum við demenssjúku undir 67 ár dagtilhald.

Í tí sambandi varð víst til lögartekst og bygnað í lög um heimatænastu, eldrarøkt v.m., sum hevur eina yvirskrift, ið eitur “Tilboð til heimabúgvandi”. Undir henni eru greinar §§ 9-12.

Víst varð á, at í mun til traditionellu sokallaðu heimahjálpina, so sigur § 9, at kommunurnar eftir tørvi veita øllum heimabúgvandi borgarum í økinum heimatænastu í styttri ella longri tíðarskeið.

Víst varð eisini á, at aldursmark hinvegin er sett á í mun til tær tænastur, sum hava til endamáls at stuðla upp undir, at borgarar kunnu búgva sum longst í egnum heimi. Víst varð til grein 10 í lögini, sum sigur:

“Kommunurnar veita heimabúgvandi fólkapensjónistum – tvs. borgarum yvir 67 ár – tænastur, ið kunnu stimbra likamliga, sálarliga og sosialt soleiðis, at pensjónisturin kann búgva í egnum heimi sum longst.
Stk. 2. Tænasturnar kunnu fevna um dagtilhald, ergoterapi, fysioterapi, endurvenjing, fyribrygjandi venjing, viðlíkahaldsvenjing, dagtilboð, mattænastu, umlætting, koyritænastu, vegleiðing o.s.fr.”

ALMANNAMÁLARÁÐIÐ

Har sæst, at dagtilboð og umlætting beinleiðis eru nevnd sum tilboð, ið verða veitt fólkapensjonistum, so hesir kunnu búgva sum longest í eignum heimi.

Borgarar undir 67 verða ikki nevndir í § 10, og §§ 9 og 10 gera greiðan skilnað millum “fólkapensjonistar” og “allar borgarar”, og einans fólkapensjónistar hava rætt til tilboð frá kommununi eftir § 10, herundir dagtilhald og umlætting.

Tað er rætt, at § 13, stk. 2, í somu lög sigur, at bústaðir kunnu fevna um m.a. umlættingarpláss. Kortini inniheldur § 13 í lögini ikki nakað um undantak frá meginregluni um, at kommunurnar einans hava ábyrgd av borgarum yvir 67 ár. Tað ger hinvegin § 14, stk. 2, og henda seinna ásetingin nýtir ikki breiða hugtakið bústaðir, men hevur presiserað tað til róktarheim og eldrasambýli undir undantakinum í § 14, stk. 2, sum ljóðar so:

“í serligum föri kann róktarheim ella eldrasambýli eisini hýsa øðrum róktarkrevjandi persóni enn fólkapensjónisti.”

Viðmerkingarnar til § 14, stk. 2, siga m.a. (okkara undirstriking):

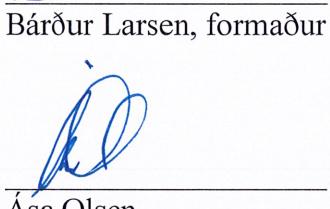
“Ásetingin inniber, at róktarheim ella eldrasambýli í serligum fórum kunnu hýsa yngri borgarum, sum eru róktarkrevjandi og sum tørva røkt alt samdøgrið. Tað kann t.d. vera borgari sum fær eina demenssjúku áðrenn pensjónsaldur. Í slíkum fórum er týdningarmikið at taka atlit til, hvørji tilboð annars eru tok i økinum, bæði undir kommunalum og landsins myndugleika. Harafturat er týdningarmikið at taka atlit til ítökiliga tørvin hjá borgaranum og hvørji ynski hesin hevur í mun til bústað og tænastu.”

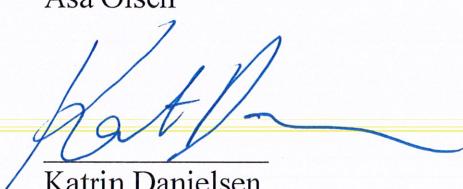
Ein borgari, sum hevur tørv á “røkt alt samdøgrið”, eigur tískil at sökja um fast búpláss á róktarheimi ella eldrasambýli. Slíkum borgarum undir 67 ár kunnu kommunurnar sostatt fáa ábyrgd av eftir undantaksregluni í § 14, stk. 2.

Hevur borgari undir 67 ár hinvegin ikki tørv á fullari samdøgursrøkt, men kann t.d. búgva heima við ávísum stuðuli, tá er meira natúrligt, at viðkomandi sökir um umlætting fyri at lætta um hjá avvarandi. Henda skipanin fellur kortini ikki undir § 14, stk. 2.

Samanumtikið metir Markamótsnevndin, at Almannaverkið við heimild í § 32 b í forsorgarlögini framvegis hevur ábyrgd av demenssjúkum undir 67 ár, ið vilja búgva í heiminum sum longest, og til tað endamálið hava tørv á tænastum sum t.d. umlætting.

Bárður Larsen, formaður

Ása Olsen

Katrin Danielsen